

СЕКЦІЯ XV. ФІЛОЛОГІЯ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

DOI 10.62731/mcnd-31.05.2024.009

МОРФЕМНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК РЕЛІГІЙНИХ ТЕКСТІВ

Гулик Юрій Володимирович

аспірант кафедри прикладної лінгвістики

Національний університет "Львівська політехніка", Україна

Морфемний аналіз є важливим інструментом для дослідження мовних структур та стилістичних характеристик текстів різного типу. Релігійні тексти, зокрема, є особливими за своєю стилістикою та змістом, що відображає культурні, історичні та духовні аспекти. Цей аналіз дозволяє виявити специфічні риси, що відрізняють релігійні тексти від інших жанрів, а також глибше зрозуміти їхній внутрішній устрій (Гаврилова, 2001).

Аналіз текстових матеріалів є важливою складовою для розуміння структури, змісту та особливостей мовлення різних авторів (Гаврилова, 2001). У цьому дослідженні ми зосередимося на аналізі статистичних характеристик морфем у релігійних текстах, зокрема послань Андрея Шептицького, за допомогою розробленого програмного забезпечення. Основною метою є виявлення особливостей вживання морфем та їх розподілу в текстах, що написані цим видатним діячем.

Основою морфемного аналізу є поділ слів на найменші значущі одиниці – морфеми. Це дозволяє дослідити структурні особливості слів та їхню функцію в тексті. У релігійних текстах, як правило, присутні специфічні морфеми, які відображають сакральний зміст і забезпечують відповідний стилістичний колорит. Наприклад, префікси та суфікси, що вказують на духовність, часто зустрічаються в релігійних текстах.

Для аналізу морфем у текстах послань Андрея Шептицького ми використали програмне забезпечення, яке дозволяє проводити автоматичний аналіз текстів з використанням мовленнєвих технологій. Після завантаження тексту із відповідного файлу, ми токенізували текст на слова та визначили частини мови для кожного слова за допомогою бібліотеки NLTK. Далі, ми здійснили підрахунок кількості графем та морфем у тексті, а також визначили розподіл частин мови.

Морфеми виконують важливу роль у створенні мовленнєвих конструкцій і вираженні думок та ідей автора. Підрахунок морфем за допомогою програмного забезпечення у тексті дозволяє нам отримати уявлення про частоту вживання певних морфем та їх розподіл.

За результатами аналізу, найбільш часто зустрічаються такі морфеми, як різні розділові знаки, такі як коми («,»), крапки («.»), а також прийменники («в», «і», «на», «з», «та»). Це свідчить про те, що текст має складну синтаксичну структуру та велику

кількість зв'язків між словами та фразами. Також можна відзначити часте вживання дієслів та іменників, що характерно для текстів із суспільно-політичною спрямованістю, які висловлюють певні погляди, думки або заклики до дії.

Крім того, в тексті ми бачимо вживання специфічних термінів, що вказують на суспільні проблеми та виклики, з якими зіткнулися люди того часу. Морфемний аналіз таких текстів дозволяє виявити стилістичні особливості, які відображають індивідуальний стиль автора та контекст епохи.

Морфемний аналіз релігійних текстів дозволяє також виявити характерні для даного жанру мовні конструкції та термінологію, що може бути корисним для глибшого розуміння культурних та історичних контекстів. Також, цей метод допомагає підкреслити важливість морфологічних елементів у створенні релігійних та богословських текстів, сприяючи їх точному і змістовному перекладу та інтерпретації.

Дослідження морфем в контексті вивчення ідіостилю Андрея Шептицького є важливим етапом для розуміння його лінгвістичних особливостей та поглиблення знань про творчість цього видатного діяча. Обґрунтування цього статистичного дослідження виявляється у кількох ключових аспектах. По-перше, вивчення морфем у текстах Андрея Шептицького дозволяє розкрити його унікальний стиль та особливості мовлення. Шептицький, як видатний письменник і мислитель, мав свій власний ідіостиль, що виявляється в специфіці його виразності, виборі лексичних одиниць та формулюваннях. Аналіз морфем у його творчості дозволяє зрозуміти особливості його словникового складу, синтаксичних конструкцій та стилістичних прийомів (Шептицький, 1901).

По-друге, вивчення морфем у текстах Шептицького сприяє розкриттю його ідентичності та психологічних рис. Мовленнєва поведінка автора, виражена через використання морфем, може відображати його світогляд, ставлення до подій чи осіб, а також внутрішній емоційний стан. Це дослідження дає можливість краще зрозуміти внутрішній світ Шептицького та його співпереживання через аналіз мовленнєвих засобів, які він використовував (Шептицький, 1901).

По-третє, вивчення морфем у текстах Андрея Шептицького має значення для лінгвістичних досліджень та мовознавчої науки. Цей аспект дослідження дозволяє аналізувати не лише сам стиль та виразність автора, але й виявляти певні мовні закономірності, характерні для певних історичних та культурних контекстів. Це може мати важливе значення для розуміння розвитку мови та її взаємодії з соціокультурним середовищем (Шептицький, 1901).

Дослідження морфем у тексті пастирських послань Андрея Шептицького виявило різноманітність та унікальність його мовленнєвого стилю. Аналізуючи використання морфем у цих текстах, ми можемо зрозуміти не лише специфіку мовленнєвого виразу автора, а й відобразити його погляди, емоційний стан та внутрішній світ. Високий рівень використання різних морфем, таких як прийменники, сполучники, іменники та дієслова, свідчить про майстерність Шептицького у мовленнєвій творчості та його здатність передати складні думки та почуття через текст.

Морфемний аналіз релігійних текстів є важливим для виявлення специфічних стилістичних рис, які можуть відрізнити тексти різних авторів і періодів. Аналізуючи морфемні у творах таких авторів, як Любомир Гузар і Святослав Шевчук, можна отримати цінну інформацію про їхні стилістичні уподобання та релігійні погляди.

Для аналізу було вибрано кілька текстів кожного автора. Наприклад, взято послання Любомира Гузара «Великоднє послання Блаженнішого Любомира» (Гузар, 2010) та «Різдвяне послання Любомира Гузара» (Гузар, 2011), а також тексти

Святослава Шевчука «Великоднє послання Блаженнішого Святослава 2024 року» (Шевчук, 2024) та «Великоднє послання Блаженнішого Святослава 2023 року» (Шевчук, 2023). Кожен текст був поділений на окремі слова та морфеми за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Результати морфемного аналізу текстів Любомира Гузара показують високу частоту вживання таких суфіксів, як «-ність», «-ство», «-ар-», «-ін-». Частота вживання прийменників і сполучників у текстах Гузара свідчить про складну синтаксичну структуру та логічну послідовність викладу думок. Наприклад, морфема «-ар-» зустрічається в середньому 20 разів на текст, а морфема «-ін-» – 15 разів. Це підкреслює його акцент на формальних аспектах релігії та важливості доктринальних положень (Гузар, 2011).

Аналіз текстів Святослава Шевчука демонструє іншу морфемну структуру. У його текстах часто зустрічаються морфеми «-ість», «-ість-», «-а-», «-нн-». Це свідчить про більшу емоційну насиченість текстів та акцент на духовних і моральних аспектах. Наприклад, морфема «-нн-» зустрічається в середньому 18 разів на текст, а морфема «-а-» – 22 рази. Це підкреслює його акцент на внутрішньому духовному житті та моральних цінностях (Шевчук, 2023).

Це порівняння підкреслює, що морфемний аналіз релігійних текстів може виявити унікальні мовні та стилістичні риси кожного автора, дозволяючи глибше зрозуміти їхні погляди та спосіб вираження. Це також дає змогу досліджувати еволюцію мовних стилів у релігійній літературі та їхню взаємодію з історичними та культурними контекстами.

Морфемний аналіз релігійних текстів є потужним інструментом для виявлення стилістичних особливостей та мовних закономірностей, характерних для різних авторів. Дослідження текстів Андрея Шептицького, Любомира Гузара та Святослава Шевчука показує, що кожен автор має унікальний мовний стиль, відображений у виборі та використанні морфем. Висока частота вживання специфічних морфем у текстах Шептицького свідчить про його багату мовну творчість та здатність передавати складні духовні ідеї. Порівняння з текстами Гузара і Шевчука вказує на різні акценти в їхніх творах: Гузар схиляється до формального стилю з акцентом на доктринальних поняттях, тоді як Шевчук зосереджується на емоційних і духовних аспектах. Це дослідження підкреслює важливість морфемного аналізу для глибшого розуміння релігійної літератури та її розвитку в історичному контексті.

Список використаних джерел:

1. Гаврилова, Т. (2001). До питання про історичні зміни в морфемній структурі слова. НАУКОВІ ЗАПИСКИ Випуск 31 Серія: ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ (мовознавство). https://cusu.edu.ua/download/nauk_zapiski/2001_vipusk_31_zamovlennya_1967.pdf#page=5.
2. Гузар, Л. (2010). Великоднє послання Блаженнішого Любомира. Офіційні документи УГКЦ. <https://docs.ugcc.ua/1240/>.
3. Гузар, Л. (2011). Різдває послання патріарха Любомира Гузара. За Збручем. <https://zz.te.ua/rizdviane-poslannya-patriarha-lyubomyra-huzara/>.
4. Шевчук, С. (2023). Великоднє послання Блаженнішого Святослава 2023 року. Українська Греко-Католицька Церква. <https://ugcc.ua/data/velykodne-poslannya-blazhennishogo-svyatoslava-2023-roku-2527/>.
5. Шевчук, С. (2024). Великоднє послання Блаженнішого Святослава. Українська Греко-Католицька Церква. <https://ugcc.ua/data/velykodne-poslannya-blazhennishogo-svyatoslava-4806/>.
6. Шептицький, А. (1901). Послання Андрея Шептицького. <https://sheptytsky.com.ua/tvorcha-spadshhyna/poslannya/>.